

ԽՏԻՆԳՐԱԿԱՆ

ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ ԳՈՒՄԱՐՎԱԾ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱԾԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նորին Սրբություն Մոսկվայի և Համայն Ռուսիայի Ս. Պիմեն Պատրիարքի հրավերով սույն թվականի մայիսի 10—14 օրերին Մոսկվայում գումարվում է կրոնական գործիչների համաշխարհային համագումար, որին մասնակցում են բազմաթիվ երկրների տարբեր կրոնների շուրջ 500 պատգամավորներ:

Համագումարի բնաբանն է լինում «Կրոնական գործիչները հանուն սրբապան պարզևի՝ կյանքի՝ միջուկային աղետից պահպանման»:

Համագումարը, ծանրորեն մտահոգված մեր օրերի միջապային իրադարձությունների ընթացքով, կոչ է անում բազմապատկել ջանքերը՝ ի խնդիր սպառազինությունների մրցավազքի սանձահարման, միջուկային զենքերի արգելման և ժողովուրդների խաղաղ համագործակցության:

Համագումարը գիտակցելով ներկայումս ապրող մարդկանց և գալիք սերունդների հանդեպ բոլոր կրոնների ունեցած մեծ պատասխանատվությունը, կոչ է անում բոլոր կրոնական գործիչներին, աշխարհի բոլոր կառավարություններին, ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի պիսթափման նվիրված երկրորդ հատուկ նստաշրջանին՝ ամեն հնարավոր ջանքերը գործադրել փրկելու աշխարհի խաղաղությունը ու մարդկությունը միջուկային զենքի աղետից, երկրագնդի վրա հուսալի անվտանգություն ստեղծելու համար:

Այս մտածումների լույսի ներքո համագումարը առաջարկել է միջուկային զենքի փոր-

ձարկումներից հրաժարվելու պայմանագրի կնքումը, միջուկազերծ գոտիների ստեղծման հնարավորությունների մշակումը, մասսայական ոչնչացման զենքի նոր տեսակների սիստեմատիկ ստեղծման ու արտադրության դադարեցումը:

Համագումարը իր այս առաջադրանքներով և մշակած ծրագրերով հանդիսացել է հարապատ արտահայտիչը ժողովուրդների լայն զանգվածների արդար իղձերի:

Մոսկվայի համագումարի ընթացքում արտասանվել են նույն այս ոգով բազմաթիվ ելույթներ: Ժողովի մասնակիցներից շատերը իրենց ելույթներում պզում և արտահայտում են այն վտանգն ու սարսափը, որ այսօր ապրում է մարդկությունը միջուկային ռումբերի ահավոր սպառնալիքի տակ:

Մայիսի 10-ին համագումարի առաջին լիագումար նիստում Հայոց Հայրապետը ֆըրանսերեն լեզվով արտասանած իր ելույթում ասում էր.

«Աստվածային պատգամն է՝ որ փշրվեն քարե սրտերը ու մարդիկ և ապգություններ նոր սիրտ ու ոգի զգեցած, իրենց կյանքի ճանապարհին՝ արդարությամբ և խաղաղությամբ գործեն, որ արդարությամբ՝ խաղաղություն լինի, որ խաղաղությամբ՝ արդարություն լինի:

Հավատում ենք, այո՛, թե հնարավոր կլինի տակավ իրականացնել ցանկալի բարեշրջումը մարդկանց գիտակցության, համաշխարհային չափերով դաստիարակչական աշխատանք ծավալելով բոլոր ազգերի ծոցում,

հիմնական նպատակ ունենալով ամեն մարդու ներշնչել նրա իրավունքը՝ խաղաղ ապրելու և պարտականությունը՝ պաշտպանելու իր նմանների խաղաղ ապրելու իրավունքը: Մարդու իրավանք գերագույնը, կարծում ենք, պետք է նկատել՝ իրավունքը խաղաղության:

Ժողովուրդների սրբապան իրավունքն է, այո՛, ընտրելու խոփը կամ սուրը: Այսօր մեր աշխարհի ժողովուրդների լայն զանգվածները ընտրում են խոփը և բարձրադասակ մերժում են իրենց ձեռքը դնել սրի վրա:

Խաղաղությունը կրավորական կեցվածք չէ, այլ մարդկային հասարակության առողջ ուժերի ներդաշնակ գոյավիճակ, արդարության բարոյական լույսի ներքո»:

Համագումարում բազմաթիվ խոսք առնողներ ընդգծեցին միջուկային զենքերի սանձազերծման հնարավոր ահավոր վտանգը:

Ցնցիչ տպավորություն թողեց, օրինակ, Ճապոնիայի Չինոմորո կոլեջի պրոֆեսոր Բոկկո Յու Բի Յամանի ելույթը՝ նվիրված 1945 թվականի օգոստոսի 6-ին Հեռոսիմայի և Նագասակիի վրա նետված առաջին ատոմական ռումբերի գործած սարսափելի ավերածություններին: Նա ասաց.

«6 օգոստոս 1945-ին ատոմական առաջին ռումբը սպանեց 140.000 մարդ: Երեք օր անց երկրորդ ատոմական ռումբը Նագասակիում սպանեց 70.000 մարդ: Հաստատված է, որ այսօր բոլոր երկրների բոլոր տեսակի ատոմական զենքերի ուժը երեք միլիոն 800 հազար անգամ ավելի մեծ է, քան թե Հեռոսիմայի ռումբը:

Համաձայն 1979-ի ԱՄՆ-ի պատերազմական նախարարության մի զեկուցագրի, հավանական ատոմական մի պատերազմ կարող կլինի սպանել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում մինչև 100 միլիոն մարդ և բնաջնջել քաղաքների 80 տոկոսը»:

«Վերջերս, Անգլիայում տեղի ունեցած բժիշկների միջազգային գիտական մի հանդիպումի ժամանակ, սովետական գիտնական Լեոնիդ Իլյին հայտարարեց, որ ապագա ատոմական մի պատերազմ Եվրոպայում կարող է սպանել մինչև 100 միլիոն մարդ անմիջապես և 68 միլիոն մարդ՝ հաջորդ ամիսներին, ռադիացիայի հետևանքով, իսկ 150 միլիոն մարդիկ կդառնան ծանր վիրավորներ, ինչ որ պիտի նշանակե՝ մոտավորապես Եվրոպայի բնակչության կեսը»:

«Նույն համագումարում Լոնդոնի համալսարանի դոկտոր Ժոզեֆ Բոթելադը հայտարարել է, թե այդպիսի մի պատերազմի հետևանքով մթնոլորտը այնքան պիտի թունավորվի և մթազնի 1—2 օրերի ընթացքում, որ ամբողջ գլոխատնտեսական բերքը, բույսը

պիտի ոչնչանան, և վերապրող մարդիկ քաղցից պիտի մահանան»:

Համագումարի վրա մասնավոր տպավորություն թողեց Ամերիկայի հանրածանոթ քաղաքի վերապատվելի դոկտոր Գրեհըմը, որ իր ելույթի մեջ ասում էր.

«Հակառակ մեր կրոնական բազմապիսի տարբերությունների, մենք միևնույն հիմնական համոզումը ունենք, որ մարդկային կյանքը սուրբ է և որ մարդկության հարցերը կարիքը ունեն հոգեկան մի պատասխանի:

... Ոչ ոք մեզանից չի կարող պատկերացնել այն աներևակայելի բնաջնջումը, որ կարող է պատճառել մի ատոմական պատերազմ»:

«Ատոմական գիտնականների» ամերիկյան ամսագրի վերջին խմբագրականում ասվում է. «Ատոմական ռումբերի գերակայության ըմբռնումը այժմ ոչ մի իմաստ չունի: Միջուկային պատերազմի դեպքում ոչ ոք չի կարող հաղթանակ ունենալ: Միջուկային պատերազմը կլինի մի ամբողջական աղետ բոլոր մասնակիցների համար: Իսկ նախագահ Բրեժնևը վերջերս հայտարարեց իրավամբ, թե «Միջուկային մի պատերազմ կարող է սանձազերծել միայն այն երկիրը, որն ուզում է անձնասպան լինել»:

«... Կամենում եմ վերջացնել իմ խոսքը մի ոգեկոչումով: Վերջին պատերազմի ընթացքում երկու մեծ ժողովուրդները Սովետական Միության և ԱՄՆ-ի, դաշնակիցներ էին և միասին կռվում էին հասարակաց թշնամու դեմ, որը նացիստական Գերմանիան էր: Այդ օրերին մեր հիմնական գաղափարախոսություններով համաձայն չէինք իրար հետ, բայց, այնուամենայնիվ, մենք միացած էինք ու դաշնակցած ճակատելու համար մեր հասարակաց թշնամու դեմ, մի թշնամի, որն այնքան վորեղ էր, որի առջև անհանում էին մեր տարբերությունները:

Ես հայտարարում եմ, որ այսօր մենք բոլորս, և ոչ միայն մեծ պետությունները ԱՄՆ-ի և ՍՍՀՄ-ի, այլ երկրագնդի բոլոր ազգությունները գտնվում են միևնույն հասարակաց թշնամու առջև ճակատ առ ճակատ: Այսօր մեր այդ թշնամին միջուկային բնաջնջումի սպառնալիքն է:

Արդյոք մենք չենք կարող հուսալ և աղոթել, միանալու և ստեղծելու համար մի հզոր դաշնակցություն այս թշնամու դեմ, որ սպառնում է մեզ բոլորիս բնաջնջել»:

Կարիք չկա շարունակել կրոնական գործիչների համագումարում կարդացված ելույթները, որոնք խոր տազնապով նշում են այսօր մարդկության գլխին կախված վտանգը, որը սպառնում է աշխարհը մղել դեպի միջուկային, բիոլոգիական և քիմիական աղետի անդունդը:

Մոսկվայում գումարված կրոնական գործիչների համաշխարհային համագումարում մի անգամ ևս դրսևորվում է աշխարհի կրոնների հոգևոր պետերի և բարի կամքի տեր հավատացյալ միլիոնավոր մարդկանց կամքն ու վճռականությունը՝ տեսնելու կյանքը և ապատ, առանց բռնությունների ու շահագործումների և վերծ՝ միջուկային պենքի կործանարար վտանգից:

Կրոնական գործիչների համաշխարհային համագումարի կոչերը բացառիկ ջերմությամբ խոսում են նաև հայ ժողովրդի սրտին ու խղճին: Անցյալում բազում անգամներ նահատակված հայ ժողովուրդը պատմության դառն փորձով իր մարմնի վրա է պահպանել պատերազմների մահացու հարվածները: Մենք հայերս ինչպե՛ս կարող ենք մոռանալ առաջին համաշխարհային սպանողը, որ մեր ազգի կեսը գերեզման իջեցրեց 1915-ի սև օրերին: Միայն վերջին վաթսուն և ավելի տարիներին է, որ հայ ժողովուրդը, հայրենի վերածնված պետության հովանու ներքո և նրա ստեղծած խաղաղ ու ապահով պայման-

ներում, գտավ իր ազգային գոյատևման ճանապարհը, վերաջինեց դարերով ավերված իր երկիրը և նոր լույսերով ծաղկեցրեց իր ազգային մշակույթը:

Հայոց Հայրապետի այս տարվա Սուրբ Ծննդյան տոնին Մայր տաճարում խոսած Իր քարոզում վկայում էր մեր օրերին հայ ժողովրդի կյանքում խաղաղության կարևորության մասին:

«Ցեղասպանություն տեսած հայ ժողովուրդը, առավել վճռականությամբ իր ձայնը, իր աղերսը միացնում է խաղաղության ուժերին, որովհետև պայծառ գիտակցությունը ունի, թե միայն աշխարհի խաղաղության պահպանման պայմաններում նա պիտի կարողանա գոյատևել իբրև ազգություն, իբրև հայրենի պետություն և իբրև Եկեղեցի: Հայոց վերածնված մայր երկրի ժողովրդի բախտն ու ճակատագիրը պայմանավորված են խաղաղության պահպանմամբ, խաղաղության ուժերի հաղթանակով: Որևէ հայ մարդու համար, այլ կերպ մտածում կամ գործունեություն կարելի չէ ըմբռնել»:

